

УДК 316.334.56

СЕРЕДНІЙ КЛАС В СОЦІАЛЬНІЙ СТРУКТУРІ СУСПІЛЬСТВА

Студ. О.Л. Яницька, гр. БП-2-17

Науковий керівник ст. викл. Н.В. Пархоменко
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета - розкрити особливості середнього класу та його місце в соціальній структурі суспільства. Визначення проблем становлення середнього класу на сучасному етапі перетворень в економіці України.

Завдання – ознаки середнього класу, охарактеризувати роль середнього класу в розвинутих країнах, дослідити перешкоди формування середнього класу в Україні та способи їх вирішення.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження виступає середній клас, найважливіший компонент політичної, економічної, соціальної і духовної структури сучасного суспільства.

Методи та засоби дослідження. Аналіз науково-теоретичних джерел та інформації про середній клас, як головної рушійної сили економіки та його роль в країнах, зокрема в Україні; дослідження процесів становлення середнього класу, структурування та набуття специфічних ознак.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Набуло подальшого розвитку вирішення питання становлення середнього класу, тому що середній клас – основа гармонії та опора демократичного, правового суспільства.

Результати дослідження. Середній клас відіграє особливу, стабілізуючу, роль у відкритому суспільстві.

У літературі існує безліч визначень середнього класу, кожне з яких ставить на перший план той чи інший критерій, ознака, відмінну рису: фінансовий стан, соціальний статус, рівень освіти, соціальний і культурний капітал, успадкування майна, рівень життя і характер праці, місце в соціальній ієрархії, стиль і спосіб життя, виховання, манеру поведінки, ціннісні орієнтації, форму і місце проведення дозвілля.

Загальноосвітні критерії середнього класу в західних країнах: наявність вищої освіти і професійної кваліфікації, володіння нерухомістю, певний рівень доходу, а також помірний політичний консерватизм, зацікавленість у підтримці соціального порядку і стабільності в суспільстві, ідентифікація себе зі своїм класом. Представники середнього класу, можливо, роблять інвестиції, купують цінні папери, вони активні на ринку банківських вкладів.

У кожній країні середній клас володіє тією або іншою специфікою. Близькими і легко порівнянними є критерії освіти і стилю життя. Найбільше розбіжностей спостерігається по матеріально-майновим критерієм. Так, в Західній Європі приналежність до середнього класу визначається наявністю заощаджень, а в США - широким використанням кредиту.

Формування середнього класу в Західній Європі - історично тривалий процес, що тривав, наприклад, в Англії, кілька століть.

У постіндустріальних країнах середній клас становить більшість населення - від 60 до 80%. До даної категорії відносять лікарів, викладачів і вчителів, інженерно-технічну інтелігенцію (включаючи всіх службовців), середню і дрібну буржуазію (підприємців), висококваліфікованих робітників, керівників (менеджерів).

Середній клас - найважливіший компонент політичної, економічної, соціальної і духовної структури сучасного суспільства, де він грає головну роль. На споживчому ринку він - основний покупець, в наукомісткі виробництві - основний виробник, в сфері сервісу - основний постачальник послуг. Середній клас - основний платник податків, оскільки лєвова

частка податкових надходжень до державного бюджету йде від нього. Економічною опорою середнього класу виступає малий бізнес.

Проблеми працевлаштування, якість робочої сили, рівень безробіття та інші соціальні параметри нашого суспільства відомі і щільно пов'язані з становленням в Україні середнього класу – головної рушійної сили економіки.

Характерною рисою середнього класу в розвинутих країнах є високий рівень освітньої підготовки. У країнах з ринковою економікою, як правило, громадяни з вищою освітою слугують основою середнього класу. На жаль, в Україні більшість населення працює не по своїй професії.

Маючи достатній рівень доходів, власну справу чи стабільну роботу, володіючи власністю, представники середнього класу зацікавлені в підтримці соціальної стабільності в суспільстві і є соціальною основою громадянського суспільства. Але наразі Україні потрібно подолати чимало проблем для утворення середнього класу.

Однією з перешкод формування середнього класу в Україні є трудова міграція. Велика частка інтелігенції, яка мала відповідні можливості, кваліфікації, навички не змогла реалізуватись і виїхала закордон. Якщо ситуація не зміниться, кваліфіковані кадри надалі залишатимуть Україну, перетворюючи її на постачальника кваліфікованої робочої сили. Прикладом цього є високоосвічені програмісти, які користуються попитом у країнах Західної Європи.

Ще одним негативним фактором, який стримує формування середнього класу в Україні, є невідповідність між освітньо-кваліфікаційним рівнем, складністю і соціальною значущістю виконуваної роботи та розміром оплати праці.

Важливим фактором для створення середнього класу є зміна формування доходів, тобто потрібно сприяти їх легальному зростанню, сприянню суспільного прогресу, адже суспільство – це електорат, і може підтримати політичні сили, які пообіцяють підвищити соціально-економічний рівень життя, а згодом дестабілізують суспільство в майбутніх роках.

Політика сприяння створенню середнього класу в Україні має спиратися на підтримку працюючого населення, забезпечення випереджального зростання зарплатні, захист інтелектуальної власності. Неодмінним чинником також є, безумовно, підтримка малого та середнього підприємництва.

Формування середнього класу буде сприяти розвитку економіці України, збільшенню надходжень податків і, як наслідок, поліпшить добробут усього населення країни та бюджету, підвищить престиж країни у світі, а також зробить країну набагато стабільніше. Це сприятиме розвитку виробництва, науки, інтелектуальної діяльності.

Висновок. Отже, в Україні є несприятливі чинники для формування середнього класу, такі як низька громадянська активність, низький дохід пересічних громадян, недостатній рівень освіти і низка інших. Держава може посприяти становленню середнього класу завдяки правильній фіскальній, інвестиційній, освітній та іншим політикам, забезпеченням достойних доходів громадян. Вирішення даної проблеми становлення середнього класу забезпечить державу податками, стабільністю, приростом населення.

Ключові слова: *середній клас, висококваліфіковані кадри, розвинуті країни.*

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильченко В., Щетиніна Л. Основні проблеми формування середнього класу в Україні // Україна: аспекти праці – 2006. – № 3. – С. 31-35
2. Сасенко Ю.І. Середній клас у соціологічних вимірах // Економіка і прогнозування – 2002. – № 2. – С. 92-107.
3. Пресвятська Т. Умови та проблеми становлення середнього класу в Україні // Україна: аспекти праці – 2006. – № 7. – С. 22-30.